

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ก่อนปี พ.ศ. 2546 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีชื่อเดิมว่า กรมอาชีวศึกษา เป็นส่วนราชการที่ให้บริการจัดการศึกษาและฝึกอบรมด้านวิชาชีพแก่นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป

กรมอาชีวศึกษา ได้ก่อกำเนิดขึ้นเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2484 ตามพระราชบัญญัติกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2484 ประกอบด้วยส่วนราชการทั้งหมด 3 กอง ได้แก่ สำนักงานเลขาธิการกรม กองโรงเรียน และกองวิชาการ มีสถานศึกษาในสังกัดทั่วประเทศเปิดสอนนักเรียน นักศึกษา ในรูปแบบของโรงเรียนการช่างสตรี โรงเรียนช่างทอ โรงเรียนช่างไม้ โรงเรียนเย็บหนัง และโรงเรียนช่างโลหะ

ปี พ.ศ. 2494 ได้จัดการศึกษาเป็น 3 ระดับ ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2494 ได้แก่

1. ระดับมัธยมอาชีวศึกษาตอนต้น 3 ปี
2. ระดับมัธยมอาชีวศึกษาตอนปลาย 3 ปี
3. ระดับประโยคอาชีวศึกษาชั้นสูง

ปี พ.ศ. 2495 ปรับปรุงส่วนราชการเป็น 7 กอง ได้แก่ สำนักงานเลขาธิการกรม กองโรงเรียนการช่าง กองโรงเรียนพาณิชย์และอุตสาหกรรม กองโรงเรียนเกษตรกรรม กองวิทยาลัยเทคนิค กองส่งเสริมอาชีพ และกองออกแบบและก่อสร้าง เพื่อดูแลบริหารจัดการโรงเรียนประเภทต่าง ๆ ในสังกัด โดยเฉพาะกองวิทยาลัยเทคนิค เพื่อรองรับการจัดตั้งวิทยาลัยเทคนิค 4 ภาค ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ วิทยาลัยเทคนิคภาคใต้ จังหวัดสงขลา วิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดนครราชสีมา วิทยาลัยเทคนิคภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ โดยวิทยาลัยเทคนิคทั้ง 4 ภาค ได้รับการช่วยเหลือจากองค์การยูเอชเอ ประเทศสหรัฐอเมริกา

ปี พ.ศ. 2515 ได้มีการปรับปรุงแบ่งส่วนราชการเป็น 9 กอง ได้แก่

1. สำนักงานเลขาธิการกรม
2. กองวิทยาลัย

3. กองโรงเรียน
4. กองแผนงาน
5. กองการเจ้าหน้าที่
6. กองคลัง
7. กองออกแบบและก่อสร้าง
8. กองบริการเครื่องจักรกล
9. หน่วยศึกษานิเทศก์

มีหน้าที่เพื่อรับผิดชอบดูแลกำกับวิทยาลัยและโรงเรียน และมอบกองคลังและกองการเจ้าหน้าที่ รับผิดชอบการบริหารและการจัดการขององค์กร

ปี พ.ศ. 2518 จัดตั้งวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ตามพระราชบัญญัติ แยก สถานศึกษาเกษตรกรรม 10 แห่ง อุตสาหกรรม 10 แห่ง คหกรรม 3 แห่ง ศิลปกรรม 1 แห่ง และ พาณิชยกรรม 4 แห่ง ขึ้นเป็นวิทยาเขตสังกัดวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา จัดการศึกษาถึง ระดับปริญญาตรี สถาปนาวิทยาลัยเกษตรกรรมเชียงใหม่ เป็นสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

ปี พ.ศ. 2519 รวมโรงเรียนเทคนิคหรือโรงเรียนการช่างเข้ากับโรงเรียนอาชีวศึกษาใน จังหวัดเดียวกันยกฐานะเป็นวิทยาลัยอาชีวศึกษาตามด้วยชื่อจังหวัด ยกฐานะ โรงเรียนเกษตรกรรมเป็นวิทยาลัยเกษตรกรรม

ปี พ.ศ. 2523 ปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการเป็น 10 กอง ได้แก่

1. สำนักงานเลขานุการกรม
2. กองการเจ้าหน้าที่
3. กองคลัง
4. กองบริการเครื่องจักรกล
5. กองแผนงาน
6. กองวิทยาลัยเกษตรกรรม
7. กองวิทยาลัยเทคนิค
8. กองวิทยาลัยอาชีวศึกษา
9. กองออกแบบและก่อสร้าง
10. หน่วยศึกษานิเทศก์

สำหรับการจัดการศึกษาได้ปรับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ (ม.ศ. 6) เป็นหลักสูตรอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2524 พัฒนาหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) พุทธศักราช 2527 เป็นหลักสูตรอาชีวศึกษา ระดับอุดมศึกษา โดยได้รับผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ปวช. เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) พุทธศักราช 2527 เพื่อรองรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ปี พ.ศ. 2533 เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรครูเทคนิคชั้นสูง (ปทส.) ที่วิทยาลัยช่างกลปทุมวัน รับผู้จบการศึกษาระดับ ปวส. ศึกษาต่อ 2 ปี

ปี พ.ศ. 2535 ปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการ โดยเพิ่มสถาบันครูอาชีวศึกษาอีก 1 กอง เพื่อรับผิดชอบการฝึกอบรมและพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรในสังกัด รวมเป็น 11 กอง

ปี พ.ศ. 2541 ปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการเป็น 12 กอง โดยยกฐานะสถาบันเทคโนโลยีปทุมวันเป็นส่วนราชการของกรมอาชีวศึกษา ทำหน้าที่จัดการศึกษาวิชาชีพในระดับปริญญาตรี

ปี พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และกฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2546 ส่งผลให้กรมอาชีวศึกษาเปลี่ยนชื่อเป็น สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยแบ่งส่วนราชการ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็น 7 สำนัก ได้แก่

1. สำนักอำนวยการ
2. สำนักความร่วมมือ
3. สำนักติดตามและประเมินผลการอาชีวศึกษา
4. สำนักนโยบายและแผนการอาชีวศึกษา
5. สำนักพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรอาชีวศึกษา
6. สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ
7. สำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา

มีสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ทั้งหมด 412 แห่งในปี พ.ศ. 2546 และลดลงเหลือ 404 แห่งในปี พ.ศ. 2550 เนื่องจากถูกตัด โอน ไปสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ปี พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ 5 มีนาคม 2551 และมีผลบังคับใช้วันที่ 6 มีนาคม 2551 ส่งผลให้คณะกรรมการ

การอาชีวศึกษา สามารถเปิดสอนถึงระดับปริญญาได้ตามความพร้อมของสถานศึกษาในรูปของสถาบัน

กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ข้อ 1 กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดและส่งเสริมการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยคำนึงถึงคุณภาพ และความเป็นเลิศทางวิชาชีพ โดยมีอำนาจหน้าที่หลักดังต่อไปนี้

1. จัดทำข้อเสนอแผนนโยบาย แผนพัฒนามาตรฐานและหลักสูตรการอาชีวศึกษาทุกระดับ
2. ดำเนินการและประสานงานเกี่ยวกับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ
3. กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการจัดงบประมาณและสนับสนุนทรัพยากร
4. พัฒนานุเคราะห์การอาชีวศึกษา
5. ส่งเสริม ประสานงานการจัดการอาชีวศึกษาของรัฐและเอกชน รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์และรูปแบบความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นและสถานประกอบการ
6. ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการจัดการอาชีวศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน
7. จัดระบบ ส่งเสริม และประสานงานเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ
8. ดำเนินงานเกี่ยวกับงานเลขานุการของคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและดำเนินการตามที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษามอบหมาย
9. ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา หรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2546 : 7-18)

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 กำหนดให้มีสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 2 ประเภท

1. สถานศึกษาอาชีวศึกษา เป็นสถานศึกษาที่ดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพที่มีความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์เฉพาะด้านสาขาวิชาชีพ
2. สถาบันการอาชีวศึกษา เป็นสถานศึกษาที่จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ หรืออาจเกิดจากการรวมตัวกันของสถานศึกษาอาชีวศึกษาขึ้นมาเป็นสถาบันการอาชีวศึกษาได้ โดยสถาบันการอาชีวศึกษาเป็นนิติบุคคลและเป็นส่วน

ราชการในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (หมายเหตุ การจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาขึ้นอยู่กับระหว่างเตรียมการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551)

ปัจจุบันมีสถานศึกษาอาชีวศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 404 แห่ง แบ่งตามความเชี่ยวชาญ ประสิทธิภาพเฉพาะด้านสาขาวิชาชีพออกเป็น 11 กลุ่ม เรียงลำดับตามจำนวนสถานศึกษาที่มา จากจำนวนมากไปยังจำนวนน้อย ดังนี้

1. วิทยาลัยการอาชีพ มีจำนวนทั้งสิ้น 146 แห่ง จัดตั้งในทุกจังหวัด กระจายอยู่ในระดับอำเภอ เพื่อจัดบริการการเข้าถึงการศึกษาของประชาชนในพื้นที่ห่างไกล เปิดสอนได้ทุกประเภทและสาขาวิชาตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่บริการ

2. วิทยาลัยเทคนิค มีจำนวนทั้งสิ้น 110 แห่ง จัดตั้งในทุกจังหวัด กระจายอยู่ในระดับอำเภอ เพื่อจัดบริการแก่ประชาชน ได้เข้าถึงและรับบริการการศึกษาเพิ่มขึ้น มีความเชี่ยวชาญและประสิทธิภาพประเภทวิชาอุตสาหกรรม รวมทั้งอุตสาหกรรมสิ่งทอ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และอาจเปิดสอนในประเภทและสาขาวิชาอื่น ๆ บ้าง

3. วิทยาลัยสารพัดช่าง มีจำนวนทั้งสิ้น 54 แห่ง จัดตั้งขึ้นในบางจังหวัด มีความเชี่ยวชาญและประสิทธิภาพด้านการจัดหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น และอาจเปิดสอนหลักสูตรระดับ ปวช. และ ปวส.

4. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี มีจำนวนทั้งสิ้น 45 แห่ง จัดตั้งขึ้นในบางจังหวัด มีความเชี่ยวชาญและประสิทธิภาพประเภทวิชาเกษตรกรรม และอาจเปิดสอนในประเภทและสาขาวิชาอื่นตามความพร้อมของแต่ละวิทยาลัย

5. วิทยาลัยอาชีวศึกษา มีจำนวนทั้งสิ้น 36 แห่ง จัดตั้งขึ้นในบางจังหวัดมีความเชี่ยวชาญและประสิทธิภาพประเภทวิชาคหกรรม พาณิชยกรรม และศิลปหัตถกรรม

6. วิทยาลัยพาณิชยกรรม มีจำนวนทั้งสิ้น 5 แห่ง จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญและประสิทธิภาพเฉพาะทางในประเภทวิชาพาณิชยกรรม และอาจเปิดสอนประเภทและสาขาวิชาอื่นตามความพร้อมของแต่ละวิทยาลัย

7. วิทยาลัยประมง มีจำนวนทั้งสิ้น 3 แห่ง จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญและประสิทธิภาพเฉพาะทางในประเภทวิชาประมง

8. วิทยาลัยบริหารธุรกิจ มีจำนวนทั้งสิ้น 3 แห่ง จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญและประสิทธิภาพเฉพาะทางในวิชาพาณิชยกรรม อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

9. วิทยาลัยเทคโนโลยีการต่อเรือ มีจำนวนทั้งสิ้น 3 แห่ง จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์เฉพาะทางในประเภทวิชาอุตสาหกรรมการต่อเรือ โดยเฉพาะ

10. วิทยาลัยศิลปหัตถกรรม มีจำนวนทั้งสิ้น 2 แห่ง จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์เฉพาะทางในประเภทวิชาศิลปกรรม

11. วิทยาลัยช่างทอหลวง มีจำนวนทั้งสิ้น 1 แห่ง จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในประเภทวิชาศิลปกรรมด้านช่างทอหลวง โดยเฉพาะ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2551 : 19-20)

วิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการเปิดสอนในสายอาชีพ หลักสูตรระยะสั้นหลากหลายสาขาวิชาให้แก่ประชาชนทั่วไป มีทั้งหน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานเอกชนเป็นจำนวนมาก และเปิดสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ด้านพาณิชยกรรม คหกรรม และอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นพื้นฐานวิชาชีพของกำลังคนที่สำคัญของประเทศในการที่จะนำประเทศชาติไปสู่ความก้าวหน้าในทุกด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 7)

บุคลากรในวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีทั้งหมด 11 สถานศึกษา ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอน และปฏิบัติหน้าที่พิเศษ เพื่อเป็นกลไกในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้แบ่งโครงสร้างการบริหารงานในสถานศึกษาออกเป็น 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหารทรัพยากร ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา ฝ่ายวางแผนงานความร่วมมือ และฝ่ายวิชาการ (สำนักงานนโยบายและแผนการอาชีวศึกษา. 2551 : 25) บุคลากรวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีข้าราชการครู พนักงานราชการ ครูอัตราจ้าง บุคลากรครูต้องมีความเสียสละอุทิศตนให้กับงาน นอกเหนือจากการสอนแล้วยังต้องสามารถแก้ปัญหาในเรื่องงานที่เกิดขึ้นได้ ตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในฝ่ายต่าง ๆ ในปัจจุบัน ยังมีครูบางส่วนมีการอุทิศตนให้กับงานน้อย ขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน ขาดความรับผิดชอบมีความเฉื่อยชา ความล่าช้า งานมีความผิดพลาดเชื่อถือไม่ได้ ผลงานในแต่ละเดือนมีน้อย ไม่ว่าจะเป็งานในหน้าที่การจัดการเรียนการสอน หรืองานในหน้าที่พิเศษ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ ส่งผลกระทบต่อสถานศึกษา และนักเรียนนักศึกษา ซึ่งเป็นกำลังสำคัญของชาติ และยังส่งผลต่อการพัฒนาประเทศชาติ ถ้าปล่อยไปก็อาจจะทำให้สถานศึกษาไม่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพในการที่จะผลิตนักเรียนนักศึกษาออกมา

ให้กับประเทศชาติ จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นทำให้พอทราบได้ว่า ครูขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาปรับปรุง และเสริมสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู ซึ่งมีข้าราชการครู พนักงานราชการ และครูอัตราจ้าง ให้พัฒนางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้น ขวัญและกำลังใจเป็นสิ่งที่สำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการปฏิบัติงานทุกคน ที่อยู่ในองค์กร ผู้บริหารในทุกระดับจะต้องให้ความสำคัญ และมีวิธีที่จะเสริมสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน (สำนักพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากร สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา. 2553 : 10-11)

ทรัพยากรบุคคล เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการบริหารขององค์กร ให้มีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ นอกจากมีการวางแผนที่ดีและจัดโครงสร้างขององค์กรให้เหมาะสมแล้ว สิ่งที่สำคัญยิ่งคือ การจัดบุคลากรที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมเข้าไปทำงาน “คน” จึงเป็นปัจจัยในการดำเนินงานที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก ถึงแม้ว่าองค์กรจะมีงาน มีงบประมาณในการปฏิบัติงานอย่างมากมาย มีวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือที่ทันสมัย รวมทั้งมีการจัดการที่มีประสิทธิภาพเพียงใดหากขาดคนหรือคนไม่มีประสิทธิภาพ หรือไม่เหมาะสมกับงาน การดำเนินงานก็ไม่อาจจะดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จ แต่กลับทำให้เกิดความสิ้นเปลืองสูญเสียงานมากขึ้น (สุภาพร พิศาลบุตร. 2542 : 1) การที่บุคคลจะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ก็ต่อเมื่อมีขวัญกำลังใจที่ดี ได้รับการตอบสนองด้านความต้องการอย่างเหมาะสม เพราะขวัญกำลังใจก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน ขวัญกำลังใจของคนในหน่วยงานจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งที่จะทำให้งานบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและให้เกิดผลประโยชน์ที่เกื้อกูลต่อการทำงาน มีความเสียสละและรับผิดชอบอย่างเต็มความสามารถ (แสวง ศิริพัฒน์. 2544 : 16) การปฏิบัติงานนั้นตัวแปรที่จะทำให้งานบรรลุหรือมีประสิทธิภาพก็คือขวัญของบุคคลและหมู่คณะ เพราะขวัญกำลังใจของบุคคลจะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมในการทำงานว่าพอใจหรือไม่พอใจของบุคคลและหมู่คณะสูงผลงานก็จะสูงตามไปด้วย แต่เมื่อใดที่บุคคลหรือหมู่คณะมีขวัญกำลังใจต่ำ ผลงานก็จะต่ำและขาดประสิทธิภาพไปด้วย

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูในวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความสนใจที่จะศึกษาสภาพขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู และพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในกลุ่ม ตลอดจนแนวทางในการสร้างขวัญกำลังใจ เพื่อนำไปเป็นข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานของวิทยาลัยสารพัดช่างต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ

1. เพื่อศึกษาสภาพขวัญกำลังใจของครู ที่ปฏิบัติงานในวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อเปรียบเทียบขวัญกำลังใจของครู ที่ปฏิบัติงานในวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีสถานภาพต่างกัน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางในการสร้างเสริมขวัญกำลังใจและความต้องการของครูที่ปฏิบัติงานในวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สมมติฐานการวิจัย

1. ครูที่ปฏิบัติงานในวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก
2. ครูที่ปฏิบัติงานในวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีสถานภาพต่างกัน มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 11 แห่ง จำแนกเป็น ข้าราชการครูผู้สอน จำนวน 207 คน พนักงานราชการ จำนวน 55 คน ครูอัตราจ้าง จำนวน 176 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 438 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครู 207 คน พนักงานราชการ 55 คน ครูอัตราจ้าง 176 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 438 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ถ้าขนาดประชากรเป็นหลัก ร้อย ควรใช้กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อยร้อยละ 25 (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 40) ดังนั้น ประชากร 438 คน จึงได้กลุ่มตัวอย่างดังนี้ ข้าราชการครู 52 คน ครูอัตราจ้าง 44 คน เนื่องจากพนักงานราชการมีจำนวนน้อย ผู้วิจัยให้เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 55 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง 151 คน (บุคลากรวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสถาบันอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)

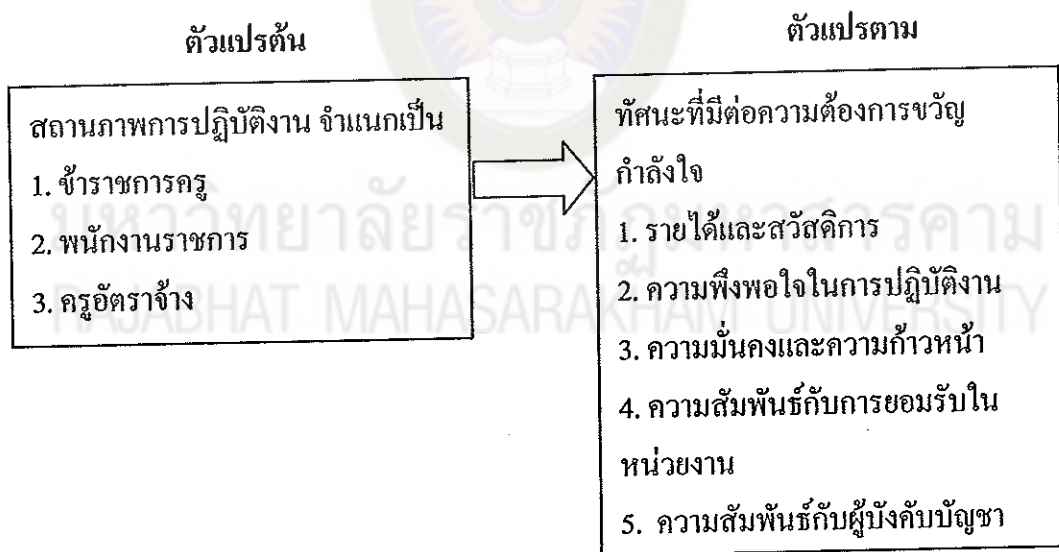
2. ตัวแปรศึกษา ได้แก่

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ข้าราชการครู พนักงานราชการ ครูอัตราจ้าง วิทยาลัย
 สारพคซ่าง สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ขวัญกำลังใจของข้าราชการครูผู้สอน พนักงานราชการ
 ครูอัตราจ้าง ที่ปฏิบัติงานที่วิทยาลัยสาร์พคซ่าง สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดเกี่ยวกับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูวิทยาลัยสาร์พคซ่าง
 สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีที่มีต่อความต้องการ
 ด้านขวัญกำลังใจของครูในกลุ่มวิทยาลัยสาร์พคซ่าง 5 ด้าน (สร้อยตระกูล อรรถมานะ. 2542 :
 400) ; (จิตติมา วัฒน. 2542 : 21-23) ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ขวัญกำลังใจ** หมายถึง สภาพทางจิตใจ ความรู้สึกนึกคิด ทศนคติ อารมณ์ ของ ผู้ปฏิบัติงาน ที่มีต่อที่ทำงาน ที่มีต่อสภาพแวดล้อมของงานซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสภาพของ การทำงาน เช่น ความร่วมมือความกระตือรือร้น ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความตั้งใจในการ ทำงาน เป็นต้นโดยมีปัจจัยต่าง ๆ ของการทำงานเป็นองค์ประกอบ ขวัญกำลังใจจึงเป็นปัจจัยที่ สำคัญยิ่งในการทำงานในหน่วยงาน ถ้าผู้ปฏิบัติงานมีขวัญกำลังใจในการทำงานสูงก็จะเกิด ความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน มีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ต่อองค์กร มีความ กระตือรือร้นในการทำงาน ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จำแนกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านรายได้และสวัสดิการ ประกอบด้วย

- 1.1.1 ได้รับค่าตอบแทนเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ตามความสามารถ
- 1.1.2 ได้รับสวัสดิการเหมาะสมและเป็นธรรม
- 1.1.3 ได้รับสวัสดิการด้านอุปโภคบริโภคที่เหมาะสม
- 1.1.4 ได้รับการสนับสนุนด้านกีฬาและนันทนาการ
- 1.1.5 ได้รับสวัสดิการที่เกื้อกูลในยามเดือดร้อนหรือมีความจำเป็น
- 1.1.6 ได้รับสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยอย่างเหมาะสม
- 1.1.7 ได้รับค่าตอบแทนเพียงพอต่อการใช้จ่ายในครอบครัว
- 1.1.8 ได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน ตามความสามารถและผลงาน
- 1.1.9 ได้รับจัดสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลและประกันสังคม
- 1.1.10 ได้รับสวัสดิการด้านต่าง ๆ ที่วิทยาลัยจัดให้เพื่อช่วยข้าราชการได้

เพียงพอกับความต้องการ

1.2 ด้านความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย

- 1.2.1 รู้สึกภาคภูมิใจที่ได้ปฏิบัติงานในหน่วยงาน
- 1.2.2 พอใจที่จะปฏิบัติงานในสายงานต่อไปโดยไม่คิดถึงการย้ายหรือ

ลาออก

- 1.2.3 พอใจที่จะปฏิบัติงานในหน่วยงานที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน
- 1.2.4 พอใจในงานที่ทำตรงกับความถนัด และมีโอกาสได้ใช้ความรู้

ความสามารถอย่างเต็มที่

- 1.2.5 พอใจในบรรยากาศการทำงานในหน่วยงาน
- 1.2.6 พอใจในปริมาณงานที่รับผิดชอบ

1.2.7 พอใจในอิสระและเสรีภาพในการปฏิบัติงาน

1.2.8 พอใจในความพอเพียงด้านวัสดุอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวก

สะดวกในการทำงาน

1.2.9 พอใจในลักษณะงานที่รับผิดชอบส่งเสริมให้ทำงานอย่างมีความสุข

1.2.10 พอใจในระบบบริหารที่มีมาตรฐาน มีความสุขในการปฏิบัติงาน

1.3 ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า ประกอบด้วย

1.3.1 ได้รับความยุติธรรมในการพิจารณาความดีความชอบ

1.3.2 ได้รับการสนับสนุนในการศึกษาดูงานและฝึกอบรม

1.3.3 ได้รับการสนับสนุนในการเลื่อนตำแหน่ง

1.3.4 ได้รับโอกาสความก้าวหน้าในงานที่ปฏิบัติอยู่เป็นปัจจุบัน

1.3.5 ได้รับการยอมรับในผลงาน

1.3.6 ได้รับการยอมรับในข้อเสนอแนะของตนต่อส่วนรวมและมีผลต่อ

การปฏิบัติงาน

1.3.7 ได้รับความก้าวหน้า ตามความพร้อมในการปฏิบัติของตน ทั้งร่างกาย

และจิตใจ

1.3.8 ได้รับความมั่นคงในงานที่ทำและสามารถทำได้ตลอดไป

1.3.9 มั่นใจว่าจะปฏิบัติงานในหน่วยงานได้นานเท่าที่ต้องการ

1.3.10 คิดว่าการปรับตำแหน่งโยกย้ายในหน่วยงานของเป็นไปตาม

หลักเกณฑ์ที่กำหนด

1.4 ด้านความสัมพันธ์กับการยอมรับในหน่วยงาน ประกอบด้วย

1.4.1 ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติงานจากเพื่อนร่วมงาน

1.4.2 ได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงานเมื่อมีงานเร่งด่วนหรือเกิด

ปัญหา

1.4.3 คิดว่าผลงานเป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชา

1.4.4 คิดว่าผลงานเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงาน

1.4.5 ได้รับการยอมรับนับถือจากบุคคลภายนอก

1.4.6 ยินดีที่จะให้ปรึกษาหารือกับผู้ร่วมงานเมื่อเกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน

1.4.7 ในหน่วยงานมีบรรยากาศความเป็นญาติมิตรและความสามัคคี

1.4.8 เพื่อนร่วมงานทุกคนมีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับหน้าที่และความรับผิดชอบในตำแหน่ง

1.4.9 พอใจสภาพการทำงานของบุคลากรทุกคนในสำนักงาน

1.4.10 ทุกคนในสำนักงานมีความเคารพนับถือกันด้วยความจริงใจ

1.5 ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ประกอบด้วย

1.5.1 ผู้บังคับบัญชาให้ความสำคัญเป็นธรรมเนียมในการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น

1.5.2 ผู้บังคับบัญชาให้คำปรึกษาในเรื่องต่าง ๆ

1.5.3 ผู้บังคับบัญชาให้ความสำคัญใกล้ชิดและเป็นกันเองในการปฏิบัติงาน

1.5.4 ผู้บังคับบัญชายอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

1.5.5 ผู้บังคับบัญชาเป็นแบบอย่างที่ดี

1.5.6 ผู้บังคับบัญชาให้ความไว้วางใจในการปฏิบัติงาน

1.5.7 ผู้บังคับบัญชาพยายามส่งเสริมให้ได้มีโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่

1.5.8 ได้รับการส่งเสริมจากผู้บังคับบัญชาให้มีการเพิ่มความรู้อย่างสม่ำเสมอ

1.5.9 ผู้บังคับบัญชาเป็นบุคคลที่สามารถปรึกษาหารือ แนะนำเกี่ยวกับเรื่อง

วิชาการและการปฏิบัติงาน โดยทั่วไปได้เป็นอย่างดี

1.5.10 มีความเชื่อมั่นต่อความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้บังคับบัญชา

2. วิทยาลัยสารพัดช่าง หมายถึง วิทยาลัย สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย

2.1 วิทยาลัยสารพัดช่างมหาสารคาม

2.2 วิทยาลัยสารพัดช่างกาฬสินธุ์

2.3 วิทยาลัยสารพัดช่างขอนแก่น

2.4 วิทยาลัยสารพัดช่างอุดรธานี

2.5 วิทยาลัยสารพัดช่างสกลนคร

2.6 วิทยาลัยสารพัดช่างนครราชสีมา

2.7 วิทยาลัยสารพัดช่างชัยภูมิ

2.8 วิทยาลัยสารพัดช่างบุรีรัมย์

2.9 วิทยาลัยสารพัดช่างสุรินทร์

2.10 วิทยาลัยสารพัดช่างศรีสะเกษ

2.11 วิทยาลัยสารพัดช่างอุบลราชธานี

3. การปฏิบัติงาน หมายถึง การทำหน้าที่ของครู วิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสถาบัน การอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามกรอบอำนาจหน้าที่ของคนที่ได้รับมอบหมาย

4. ครู หมายถึง ข้าราชการครู พนักงานราชการ และครูอัตราจ้าง ที่ปฏิบัติ การสอน ในวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประจำภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้ คือ

1. ทราบระดับขวัญและกำลังใจ ในการปฏิบัติงานของครูวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัด สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการ เสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคอื่น ๆ

2. ทราบข้อเสนอแนะในการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ที่ปฏิบัติงานในวิทยาลัย สารพัดช่าง สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นำผลการวิจัยมาพัฒนา ปรับปรุงการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกท่านที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานระดับสูงขึ้นไป นำไป วิเคราะห์ สังเคราะห์ กำหนดนโยบาย

3. เป็นข้อมูลสารสนเทศแก่ผู้บริหารวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสถาบันการ อาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคอื่น ๆ ของประเทศที่มีนโยบายการบริหาร คล้ายคลึงกันนำไปประยุกต์ใช้ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง